

تمرین زندگی مبتنی بر عشق و معرفت در راهپیمایی اربعین

محمدرضا سنگری با اشاره به ابعاد پیاده‌روی اربعین بیان کرد: اولین نتیجه راهپیمایی اربعین، چند روز تمرین زندگی جمعی مبتنی بر عشق و معرفت است.

محمدرضا سنگری با اشاره به ابعاد پیاده روی اربعین بیان کرد: اولین نتیجه راهپیمایی اربعین، چند روز تمرین زندگی جمعی مبتنی بر عشق و معرفت است. امام حسین(ع) در مرکز این زندگی است و اربعین زندگی در حرکت است. آدم در جمع گم می شود و مرور مداوم حضرت امام حسین(ع) در خود را تجربه می کند و جمع، سبک باری را تمرین می کند و مقصد را با خود مرور می کند.

به گزارش ایکن، «نشست علمی «دومین اربعین از دور؛ ایده ها و برنامه ها»، امروز ۲۱ شهریور به همت گروه فرهنگ پژوهی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با همکاری گروه ادبیات اندیشه پژوهشگاه، به صورت مجازی برگزار شد. در ادامه متن سخنان محمدرضا سنگری، مدیر گروه ادبیات اندیشه پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی را می خوانید؛

این بحث را در دو بخش مطرح می کنم؛ اول تبیین ارزش اربعین است؛ یعنی جایگاه اربعین که اگر قرار باشد در این زمینه سخن بگوییم، نیاز به تفصیل است، اما به اختصار به نکاتی اشاره می کنم؛ نکته اول خود زیارت اربعین است. باید از مردم بخواهیم اگر مجال پیدا می کنند، زیارت اربعین را بخوانند و تبیین کنند. این زیارت اهداف نهضت امام حسین(ع) را در چند بخش روشن کرده است؛ اول اینکه امام حسین(ع) از خیرخواهی دریغ نکرد و خیرخواهی برای همه یکی از ابعاد کربلا است. اربعین نیز فرصت خیرخواهی برای دیگران است که البته جلوه های آن نیز بحث مستقلی است. اگر حُسن، زیبایی بیرون است، خیر نیز زیبا کردن درون است. نکته دومی که در زیارت اربعین آمده این است که شهادت امام حسین(ع) برای از بین بردن جهالت است. هرچه به سمت روشنگری جامعه برویم و حیرت و سردرگمی ها را از بین ببریم، به آرمان اربعین و امام حسین(ع) می پردازیم.

نکته سومی که در زیارت اربعین آمده، رهایی از اسارت دنیا و وابستگی ها است. پرهیز از دنیازدگی و خود را دیدن و دیگران را فراموش کردن، از آموزه های امام حسین(ع) است و یکی از درس های کربلا محسوب می شود. همچنین انسان نباید خود را ارزان بفروشد و باید عزت و عظمت خویش را حفظ کند. نکته دیگر نیز تمام کردن حجت است که کربلا حجت را بر دیگران تمام کرد. بنابراین باید زیارت اربعین را بیشتر تحلیل و تبیین کنیم. امروزه رسانه ها نیز بیشتر شدند و امکانات زیادی هم دارند و می توانند به این زیارت پردازند.

در اولین راهپیمایی اربعین چه گذشت؟

اما نکته دوم اینکه در اولین راهپیمایی اربعین که از سوی جابر بن عبدالله صورت گرفته، نکته ای را مطرح می کند که کلیدی و اساسی است که در متن زیارت نامه ها این نکته را داریم. جابر می گوید سوگند به کسی که محمد(ص) را به حق مبعوث کرده، ما نیز در مقام و مرتبت تو شریک هستیم. این جمله را که می گوید، عطیه که کنار جابر بوده، تعجب می کند که البته خودش هم آدم بزرگی بوده و پنج جزء قرآن را تفسیر کرده است. عطیه می گوید چطور ما شریک هستیم، در حالی که شمشیری نزدیک و حضوری نداشتیم. جابر پاسخی می دهد که بسیار مهم است. او خطاب به عطیه گفت من از حبیب خودم رسول خدا(ص) شنیدم که فرمودند: اینکه یک قومی را دوست داشته باشید، زمینه گره خوردگی و همراهی با آنان است. اینکه ما به کربلا می رویم، به محبت دامن می زنیم و این محبت را در قلوب ما برافروخته می کند و بعد فرمود هر کسی عمل یک قومی را تأیید کند، گویی با آنها همراه شده و در کار آنها شریک است.

پس کسانی که در راهپیمایی اربعین شرکت می کنند، اعم از کسانی که از ایران و دیگر کشورها می روند در کار امام حسین(ع) شریک هستند و گویی زمان را درمی نوردند و گویی برمی گردند و کنار خیمه های امام حسین(ع) هستند یا در میدان در کنار امام(ع) می جنگند. سپس جابر خطاب به عطیه می گوید ما باید در پیوند خود با اهل بیت(ع) این نکته را رعایت کنیم و بعد وصیتی کرد که برای هر زائری است و حتی خواهش می کنم این سفارش و وصیت جابر مطرح شود. ایشان می گویند: «أَحِبِّ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا أَحَبَّهُمْ وَأَبْغَضِ مَبْغُضِ آلِ مُحَمَّدٍ مَا أَبْغَضَهُمْ»، اگر این را رعایت کنیم؛ یعنی صف بندی خود را معلوم کرده ایم. زیارت عاشورا نیز تکلیف ما را روشن می کند که ما با چه کسی هستیم که برائت و سلام دارد؛ یعنی از زشتی ها خود را جدا می کنیم و به زیبایی می پیوندیم.

اینهایی که در مراسم اربعین شرکت می کنند، محب آل محمد هستند و باید آنها را دوست داشت. فرمود: هرکس دوست دار خانواده پیامبر(ص) باشد و عشق اهل بیت(ع) را داشته باشد، با او نرمش به خرج دهید و حتی اگر این آدم خیلی گناهکار باشد،

این محبت سرانجام او را از گناه دور خواهد کرد؛ یعنی اگر سال‌ها با شیطان همراه بوده است، این محبت بین او و گناه فاصله می‌اندازد و نتیجه این را در راهپیمایی می‌بینیم.
تاریخچه پیاده روی اربعین

اما راهپیمایی اربعین تاریخچه‌ای دارد و شروعش را باید از راهپیمایی جابر بدانیم. البته تعدادی از بنی‌هاشم هم با او بودند و معلوم است که از مدینه آمدند؛ چون بعداً به عطیه می‌گویند من را به سمت کوفه ببر و برخی از بنی‌هاشم نیز با ایشان همراه بودند و با قرائتی می‌شود برخی همراهان او را مشخص کرد. بنابراین جابر وارد کربلا شد که رفتار او نیز بسیار درس‌آموز است و نحوه نزدیک شدنش به مزار امام حسین(ع) و ... جای بررسی دارد. سپس در فاصله کمی از این زمان چند چهره را داریم که به کربلا می‌آیند که در کربلا حضور نداشتند و من در کتابی به نام دریغ به آنها پرداخته‌ام. اما بعدها این رفت و آمدها تعطیل شد و بعد در عصر متوکل نیز این حرکت‌ها سرکوب می‌شوند و بعد در روزگار ما اولین کسی این کار را انجام داد آیت‌الله مرتضی انصاری بود و حدود ۱۵۰ سال قبل ایشان تصمیم گرفت این کار را احیا کند و سپس این راهپیمایی گسترده شد و مرحوم محدث نوری نیز با پای پیاده این سفر را انجام داد و بعدها نیز علما این حرکت را انجام دادند.

این مراسم از چند بُعد قابل بررسی است و خوب است که در رسانه‌ها مطرح شود؛ اولین نتیجه راهپیمایی اربعین چند روز تمرین زندگی جمعی مبتنی بر عشق و معرفت است. امام حسین(ع) در مرکز این زندگی است و اربعین زندگی در حرکت است. آدم در جمع گم می‌شود و مرور مداوم حضرت امام حسین(ع) در خود را تجربه می‌کند و جمع، سبک‌باری را تمرین می‌کند و مقصد را با خود مرور می‌کند. نکته بسیار مهم دیگر در باب ارزش اربعین این است که اربعین در جان زوار بازتاب دارد و اینطور نیست که فقط مدت حضورشان را در بر بگیرد، بلکه وقتی برمی‌گردند با خاطره‌ها خوش هستند و این در رفتار آنها رسوخ می‌کند و اربعین یک تربیت پنهان و کلاس درسی فشرده است؛ یعنی یک کلاس طبیعی که می‌توانیم آثار آن را ببینیم. سومین مسئله نیز زمینه‌ای برای نمایش دادن تمدن اسلامی است. عناصری در تمدن اسلامی داریم که جلوه‌های آن را می‌توانیم در این راهپیمایی مشاهده کنیم. چهارمین اثر نیز به هم ریختن معادلات جهانی است؛ راهپیمایی ما داعش را از بین برد و تهاجم فرهنگی غرب را نیز نابود کرد.

نکته دیگر اینکه پیام جهانی اربعین باید تدوین شود و باید روی این تأملی کرد که آیا می‌شود پیام جهانی اربعین را مطرح کنیم؟ توصیه شده اگر راهی برای شرکت در این زیارت نداشته باشیم، برویم به پشت بام و سلام بدهیم که این نیز یک پیشنهاد است. خواندن زیارت اربعین و تحلیل مضامین آن نیز پیشنهاد بعدی است و خوب است که روی آن متمرکز شویم. رسانه هم باید فضای سال‌های گذشته را نشان دهد تا این حس افول نکند. راهپیمایی نمادین هم خوب است که ایجاد شود.